

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2016 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSR Ewa Lemanowicz-Pawlak
Protokolant:	Stażysta Dawid Muraszewski

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej Toruń Centrum-Zachód - Sylwii Czarneckiej

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2016 r.

sprawy:

oskarżonego J. M. (1), syna F. i K. z d. W., ur. (...) w K.

oskarżonego o to, że:

w dniu 7 września 2016 r. w P. na ul. (...) w rejonie posesji nr (...) na drodze nr (...), wykonując pojazdem marki (...) o nr rej (...) manewr cofania przy wyjeżdżaniu z miejsca parkingowego nie udzielił pierwszeństwa przejazdu kierującemu motorowerem marki (...) o nr rej. (...) R. E. jadącemu z kierunku drogi o nr (...) w kierunku m. B. doprowadzając do zderzenia pojazdów w wyniku którego R. E. doznał obrażeń ciała m. in. w postaci podwichnięcia z niestabilnością kręgosłupa szyjnego na poziomie trzonu szóstego kręgu kręgosłupa szyjnego oraz złamań wyrostków kolczystych kręgów piątego i szóstego kręgosłupa szyjnego, co spowodowało

powstanie ciężkiego uszczerbku na jego zdrowiu w postaci ciężkiej choroby długotrwałej,

tj. o czyn z art. 177 § 2 kk

orzeka

I/ oskarżonego J. M. (1) uznaje za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu stanowiącego występki z art. 177 § 2 kk i za to w myśl art. 177 § 2 kk wymierza mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

II/ na podstawie art. 69§1 i 2kk i art. 70§1kk wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesza na okres 2 (dwóch) lat tytułem próby;

III/ na podstawie art. 46§1kk orzeka wobec oskarżonego J. M. (1) zadośćuczynienie na rzecz pokrzywdzonego R. E. w wysokości 1500 (jednego tysiąca pięciuset) zł;

IV/ zwalnia oskarżonego z kosztów sądowych, wydatkami postępowania obciąża Skarb Państwa.

W dniu 7 września 2016 r. w P. na ul. (...) w rejonie posesji nr (...) na drodze nr (...) J. M. (1) wykonując pojazdem marki (...) o nr rej (...) manewr cofania przy wyjeżdżaniu z miejsca parkingowego nie udzielił pierwszeństwa przejazdu kierującemu motorowerem marki (...) o nr rej. (...) R. E. jadącemu z kierunku drogi o nr (...) w kierunku m. B. doprowadzając do zderzenia pojazdów, w wyniku którego R. E. doznał obrażeń ciała m. in. w postaci podwichnięcia z niestabilnością kręgosłupa szyjnego na poziomie trzonu szóstego kręgu kręgosłupa szyjnego oraz złamań wyrostków kolczystych kręgów piątego i szóstego kręgosłupa szyjnego, co spowodowało powstanie ciężkiego uszczerbku na jego zdrowiu w postaci ciężkiej choroby długotrwałej. W/w czyn wyczerpał znamiona występku z art. 177 § 2 k.k.

W tym miejscu należy podnieść, iż w przedmiotowej sprawie prokurator załączył do aktu oskarżenia wnioski w trybie art. 335 §2kpk, w którym strony wnosili o orzeczenie wobec oskarżonego kary 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat tytułem próby oraz na podstawie art. 46§1kk zadośćuczynienia w wysokości 1500 zł. Instytucja przewidziana w powołanym powyżej przepisie stanowi formę ugody zawieranej przed sądem i tym samym zaproponowane we wniosku sankcje stanowią wynik konsensusu wypracowanego przez strony, co wiąże się z tym, że każda z nich musi pójść na pewne ustępstwa.

Zdaniem sądu w przedmiotowej sprawie zaistniały przesłanki do zastosowania przedmiotowej instytucji. W świetle przyznania się oskarżonego do winy, które było skorelowane z pozostałym materiałem dowodowym, wina i okoliczności popełnienia czynu nie budziły wątpliwości.

Przy wymiarze kary wobec oskarżonego sąd miał na względzie jego dotychczasowy, ustabilizowany tryb życia, fakt, iż po raz pierwszy tak rażąco naruszył porządek prawny, nie był bowiem wcześniej karany sędownie, jak również przyznanie się do winy i złożenie wyczerpujących wyjaśnień. Z drugiej jednak strony czyn oskarżonego znamionował wysoki stopień społecznej szkodliwości, który był determinowany w głównej mierze charakterem oraz rozmiarem obrażeń pokrzywdzonego.

Mając powyższe względy na uwadze sąd doszedł do przekonania, iż karą adekwatną do stopnia zawinienia oraz społecznej szkodliwości czynu będzie kara 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat tytułem próby. W ocenie sądu w odniesieniu do oskarżonego można było wysnuć pozytywną prognozę kryminologiczną, albowiem jej dotychczasowy tryb życia dawał podstawy do konkluzji, iż naruszenie przez nią porządku prawnego miało incydentalny charakter.

Nadto na podstawie art. 46§1kk sąd orzekł wobec oskarżonego zadośćuczynienie na rzecz pokrzywdzonego w wysokości 1500 zł. W/w środek ma zadośćuczynić zasadzie kompensaty szkód wyrządzonych czynem zabronionym. Istota w/w środka kompensacyjnego opiera się na założeniu, że jednym z celów procesu karnego jest rozwiązanie konfliktu pomiędzy sprawcą a pokrzywdzonym, a sposobem rozwiązania czy złagodzenia tego konfliktu jest między innymi naprawienie szkody bądź krzywdy wyrządzonej przestępstwem (kompensacyjna funkcja prawa karnego); Buchała (w:) Buchała, Z., s. 358-359. Orzeczenie omawianego środka jest możliwe w przypadku skazania za jakiegokolwiek przestępstwo, z którego wynikła szkoda lub które spowodowało wyrządzenie pokrzywdzonemu krzywdy. Pojęcie szkody i krzywdy należy definiować tu zgodnie z cywilistycznym ich rozumieniem, tj. szkodę jako uszczerbek majątkowy (materialny), zaś krzywdę jako uszczerbek niemajątkowy (niematerialny); tym samym na "wyrównanie" tego drugiego uszczerbku używać należy terminu "zadośćuczynienie", podczas gdy odszkodowanie obejmuje naprawienie szkody jako uszczerbku majątkowego. Zadośćuczynienie to forma rekompensaty pieniężnej z tytułu szkody niemajątkowej. Podstawą jego żądania jest krzywda niemajątkowa w postaci ujemnych przeżyć związanych z cierpieniami psychicznymi i fizycznymi, wynikająca z naruszenia wskazanych w przepisie art. 445kc dóbr osobistych. Wprawdzie szkody niemajątkowej nie sposób wyrównać za pomocą świadczeń pieniężnych, lecz świadczenia te mogą łagodzić ujemne przeżycia pokrzywdzonego poprzez dostarczenie mu środków pozwalających w szerszym stopniu zaspokoić jego potrzeby i pragnienia (por. M. Safjan (w:) Kodeks..., s. 1432; Z. Radwański, A. Olejniczak, Zobowiązania..., s. 260; M. Nesterowicz (w:) Kodeks..., s. 430). Zadośćuczynienie ma charakter uznaniowy. Jego przyznanie nie jest więc obligatoryjne w każdej sytuacji, gdy zaistnieje krzywda, lecz zależy od uznania

i oceny sądu konkretnych okoliczności sprawy (wyrok SN z dnia 27 sierpnia 1969 r., I PR 224/69, OSNCP 1970, nr 6, poz. 111; A. Cisek (w:) Kodeks..., s. 794).

Podstawę żądania zadośćuczynienia stanowi przede wszystkim konsekwencja uszkodzenia ciała i rozstroju zdrowia w postaci krzywdy, czyli cierpienia fizycznego i psychicznego. Do cierpień fizycznych zalicza się przede wszystkim ból i podobne do niego dolegliwości. Cierpieniem psychicznym będą ujemne uczucia przeżywane w związku z cierpieniami fizycznymi lub następstwami uszkodzenia ciała albo rozstroju zdrowia w postaci np. zeszpecenia, konieczności zmiany sposobu życia czy nawet wyłączenia z normalnego życia (por. wyrok SN z dnia 3 lutego 2000 r., I CKN 969/98, LEX nr 50824).

Przepisy kodeksu nie wskazują kryteriów, jakie należałoby uwzględnić przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia pieniężnego; komentowany przepis mówi jedynie o „odpowiedniej sumie tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę”. Kryteria, jakimi należy się kierować przy określaniu wysokości zadośćuczynienia dostarcza nam orzecznictwo. Judykatura wskazuje również na istotne elementy, jakie należy uwzględnić przy ustalaniu zadośćuczynienia. Zarówno okoliczności wpływające na wysokość zadośćuczynienia, jak i kryteria ich oceny powinny być rozważane indywidualnie w związku z konkretną osobą pokrzywdzonego (por. wyrok SN z dnia 26 listopada 2009 r., III CSK 62/09, OSNC-ZD 2010, nr 3, poz. 80, LEX nr 738354; wyrok SN z dnia 8 października 2008 r., IV CSK 243/08, LEX nr 590267; wyrok SN z dnia 22 czerwca 2005 r., III CK 392/2004, niepubl.; wyrok SN z dnia 17 września 2010 r., II CSK 94/10, niepubl.).

Ustalając wysokość zadośćuczynienia, pamiętać należy, że ma ono mieć charakter kompensacyjny, a więc winno przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. W piśmiennictwie uznaje się, że wysokość przyznawanej kwoty zadośćuczynienia tak powinna być ukształtowana, by stanowić „ekwiwalent wycierpianego bólu” (por. F. Zoll, Zobowiązania w zarysie według polskiego Kodeksu zobowiązań, podręcznik poddany rewizji i wykończony przy współudziale S. Kosińskiego i J. Skąpskiego, wyd. II, Warszawa 1948, s. 122). Kwota zadośćuczynienia ma być więc pochodną wielkości doznanej krzywdy (por. A. Cisek (w:) Kodeks..., s. 797). Orzecznictwo wskazuje, że uwzględniając przy ustalaniu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę potrzebę utrzymania wysokości zadośćuczynienia w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, nie można podważać kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia (wyrok SN z dnia 30 stycznia 2004 r., I CK 131/2003, OSNC 2005, nr 2, poz. 40). Bogata judykatura dostarcza następujących kryteriów, jakimi należy się kierować przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia są to wiek poszkodowanego (zwykle większą krzywdą jest np. kalectwo u młodej osoby), rodzaj i rozmiar doznanych obrażeń, stopień i rodzaj cierpień fizycznych i psychicznych, intensywność (natężenie, nasilenie) i czas trwania tych cierpień, ewentualnie stopień kalectwa, rodzaj i stopień winy sprawcy, w szczególności szczególnie wysokie natężenie tej winy – a nawet jej odczucia przez poszkodowanego (ewentualnie stopień winy poszkodowanego, który przyczynił się do szkody) – wyrok SN z dnia 16 kwietnia 2002 r., V CKN 1010/2000, OSNC 2003, nr 4, poz. 56; wyrok SN z dnia 30 listopada 1999 r., I CKN 1145/99, niepubl.; wyrok SN z dnia 18 kwietnia 2002 r., II CKN 605/00, LEX nr 484718).

W przypadku zadośćuczynienia za szkodę niemajątkową wynikającą z naruszenia zdrowia (art. 445 § 1 i 2 w zw. z art. 444 § 1 k.c.) podkreśla się konieczność uwzględniania czasu trwania cierpień, ich intensywności, rodzaju odniesionych obrażeń, wpływu na dalsze życie poszkodowanego, nieodwracalności skutków, poczucia bezradności, braku możliwości korzystania z określonych rozrywek, wykonywania określonej pracy, konsekwencji w życiu osobistym i społecznym (zob. m.in. wyroki SN: z dnia 29 września 2004 r., II CK 531/03, LEX nr 137577, i z dnia 17 września 2010 r., II CSK 94/10, LEX nr 672675). Nadto w judykaturze wskazuje się na konieczność przedstawiania przez sumę zadośćuczynienia odczuwalnej wartości ekonomicznej, przynoszącej poszkodowanemu równowagę emocjonalną, naruszoną przez doznane cierpienia psychiczne – nie będącej jednakże wartością nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy, co wynika z kompensacyjnego charakteru zadośćuczynienia (wyrok SN z dnia 4 lutego 2008 r., III KK 349/07, Biul. PK 2008, nr 4, s. 7; wyrok SN z dnia 14 lutego 2008 r., II CSK 536/07, LEX nr 461725) itp. Zaspokojenie roszczeń majątkowych wynikających z popełnionego przestępstwa komunikacyjnego może nastąpić w ramach środka kompensacyjnego lub z ubezpieczenia posiadaczy pojazdów mechanicznych (A. Dziergawka, Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej a zobowiązanie do naprawienia szkody w sprawie przestępstw

komunikacyjnych, w: I. Zgoliński (red.), Odszkodowanie i zadośćuczynienie w prawie polskim, Bydgoszcz 2012, s. 81). Sąd Najwyższy wyjaśnił, że: "Korzystanie przez sprawcę przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów, nie wyłącza ani nakazu orzeczenia obowiązku naprawienia szkody (art. 46 § 1 k.k.), ani możliwości orzeczenia - zamiast tego obowiązku, nawiązki określonej w art. 46 § 2 k.k." (uchwała SN z 20 czerwca 2000 r., I KZP 5/00, OSNKW 2000, nr 7-8, poz. 55, z aprobowanymi uwagami R.A. Stefańskiego, Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego materialnego, prawa karnego wykonawczego i prawa wykroczeń za 2000 r., WPP 2001, nr 1, s. 100-102; uchwała SN z 13 maja 1996 r., III CZP 184/95, OSNC 1996, nr 7-8, poz. 91; postanowienie SN z 24 lutego 2006 r., III CZP 95/05, LEX nr 180671; P. Bucoń, Odpowiedzialność cywilna uczestników wypadku komunikacyjnego, Warszawa 2008, s. 33).

Cytowana uchwała w sposób zasługujący na aprobatę jednoznacznie przesądza kwestię, że tak długo, jak długo istnieje realna szkoda, sąd ma obowiązek w przypadku złożenia stosownego wniosku orzec obowiązek naprawienia szkody, niezależnie od tego, czy sprawca ma ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej za szkody, czy go nie ma. Powyższy pogląd zachowuje aktualność na gruncie obecnie obowiązującego stanu prawnego.

W ocenie sądu orzeczona kwota zadośćuczynienia jest odpowiednia do stopnia wyrządzonej przez oskarżonego krzywdy. W/w środek kompensacyjny jest sposobem naprawienia krzywdy wyrządzonej jako cierpienia fizyczne oraz cierpienia psychiczne związane z uszkodzeniami ciała i rozstrojem zdrowia (wyrok SN z dnia 3 lutego 2000 r., I CKN 969/98, niepubl.). Określając wymiar tego środka sąd miał na względzie w głównej mierze charakter oraz rozmiar obrażeń doznanych przez pokrzywdzonego w postaci podwichnięcia z niestabilnością kręgosłupa szyjnego na poziomie trzonu szóstego kręgu kręgosłupa szyjnego oraz złamań wyrostków kolczystych kręgów piątego i szóstego kręgosłupa szyjnego, co spowodowało powstanie ciężkiego uszczerbku na jego zdrowiu w postaci ciężkiej choroby długotrwałej.

Z drugiej strony wysokość zadośćuczynienia uwarunkowana była również sytuacją materialną oskarżonego. Z ustaleń poczynionych przez sąd wynika, iż J. M. uzyskuje dochody oscylujące w granicach 2500 zł, jest właścicielem gospodarstwa rolnego.

Sąd zdaje sobie sprawę, iż szkody niemajątkowej nie sposób wyrównać za pomocą świadczeń pieniężnych, lecz zadośćuczynienie w orzeczonym zakresie powinno w wystarczającym stopniu łagodzić ujemne przeżycia pokrzywdzonego poprzez dostarczenie środków pozwalających w szerszym stopniu zaspokoić jego potrzeby.

W ocenie sądu zastosowane wobec oskarżonego sankcje są adekwatne do stopnia społecznej szkodliwości czynu i spełnią swoje cele w zakresie prewencji ogólnej i indywidualnej.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 624§1 kpk w zw. z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych. (Dz. U. 83.49.223 z późn. zm.). Oskarżony został zwolniony z kosztów sądowych, albowiem zdaniem sądu priorytetowe znaczenie winny mieć zobowiązania finansowe wobec pokrzywdzonego. Zdaniem sądu obciążenie oskarżonego dodatkowo kosztami sądowymi stanowiłoby dla niego oraz jego rodziny nadmierną dolegliwość.